

Milí účastníci 11. Legionářského marše, jako každý rok, rád Vás vidím.

Byl jsem Petrem Majerem požádán, abych řekl pár slov dokreslujících Památník legionářů. Někteří návštěvníci totiž kladou otázky k významu nebo smyslu dění spojeného se zdejšími prostranstvím.

Tak se o to pokusím.

Většina z nás, aniž by o detailech přemýšlela, nejspíš cítí proč zdejší - v nadsázce řekněme PANTEON - vznikl a proč si ho hýčkáme. Pro ostatní shrnu.

Středobodem památníku je bezesporu obelisk generála Josefa Šnejdárka, kterému do značné míry vděčíme za to, že žijeme v České republice a že čeština z našeho kraje nebyla vypuzena.

A co dodat k ostatním trojrozměrným výtvorům? To je k trvale vlající české vlajce, rozrůstající se kamenné mohyle české státnosti, lípě Karla IV., památnému kameni Husovu, kenotafu Jana Amose Komenského a Jiříka Třanovského nebo vápencovému monolitu ze Štramberka věnovanému studenty docentu Pavlicovi.

Všechny jmenované objekty mají podtrhnout význam místa, zútlulnit tuto vrcholovou plošinu a také připomenout nejvýraznější osobnosti z české historie, které se staly nezpochybnitelnou součástí českého sebevědomí.

Mohyla je živý, rozrůstající se útvar symbolizující sympatie příchozích k tomuto místu. Byla spontánně založena již při odhalení Šnejdárkova obelisku v roce 2012. Obsahuje tisíce signovaných i bezejmenných kamenů a drobných artefaktů. Mohyla také střeží desítky schránek s prstí z významných míst a legionářských bojišť. Vnímáme ji proto s pietou a pokorou.

Lípa vysazená v roce 2017 u příležitosti 700. výročí narození otce vlasti Karla IV. roste sama a zdá se, že žádnou péči nepotřebuje. Její symbolika je srozumitelná, z našeho pohledu jde o památný strom, jehož hodnota roste s časem.

Keramickou plaketa Jana Husa nám darovala starostka města Husince (Husova rodiště) u příležitosti 600. výročí upálení mistra Jana v Kostnici. Balvan, do něhož byla vsazena plaketa a kruhová podobizna českého mučedníka, byl vytěžen z geologicky významné Bystřické lokality, nacházející se v nárazovém břehu řeky Olše, pojmenované po profesoru Boučkovi. Kámen připomíná bochník, ale je tvořen shlukem fosilizovaných mořských prvoústých živočichů. V české odborné terminologii zařazených mezi mechovky.

Kenotaf zřízený na památku dvou vrstevníků, Jana Amose Komenského a Jiřího Třanovského, kteří - kdyby nezemřeli - mohli v roce 2018 oslavit 425 let od svého narození, byl nejprve velmi prostý. Ohraničovaly ho hrubě otesané smrkové kuláče, jejichž výplň tvořila bílá kamenná drť. Letos se nám ho podařilo přetvořit do trvalejší podoby. Tvoří ho dvě desky z jemnozrného godulského pískovce, připomínající rozevřenou knihu. Mají evokovat blízkost a podobně těžký úděl výjimečných protestanských učenců, umělců a kazatelů, nucených opustit svou vlast a hledat štěstí v cizině. Zahrádka kolem pískovcové knihy je vyplněna břidlicí z opavského Slezska, čímž dáváme najevo, že Slezsko je nám blízké celé.

Proč jsme iniciály JAK a JT umístili pod sebe, na jednu desku? Protože měli mnoho společného. Byť nevyznávali identické církevní učení, síla jejich humanistického přesvědčení byla nadčasová. Navíc žili několik let nedaleko od sebe a bezesporu o sobě věděli. Valašské Meziříčí a Fulnek dělí ani ne 25 km. Jiří Třanovský i Jan Amos Komenský znali velmi dobře Čechy, Moravu i Slezsko. Oba psali bohatou a působivou češtinou.

Jiří Třanovský je sice méně známý, pro nás však velmi významný. Jeho rod pocházel z Těšínska, děda z nedalekých Třanovic. Z třanovského česky psané Cithary sanctorum (neboli Loutny svatých) zpívali ještě na začátku 20. století nejenom naše prababičky, ale i evangelíci z dnešní polské Visly a také Slovinci na Spiši, ale i slovenští emigranti, kteří odešli za lepším životem do Ameriky. Není proto přehnané tvrzení slovenských historiků, že Třanovského zpěvníky a modlitební knihy pomohly uchovat slovenskou řeč před postupující maďarizací.

K J. A. Komenskému se váže i malé výročí. Letos uplynulo 400 let od dokončení první verze jeho díla Labyrint světa a ráj srdce, které je pokládáno za jedno z vrcholných děl barokní literatury.

Závěrem. Nemáme v úmyslu více zahlcovat prostranství Památníku legionářů, ale spíše civilizovat jeho podobu. Myslíme si, že v současném podobě jde o místo důstojné, byť skromné a nenápadné, poskytující určité poučení dětem i dospělým. Diskutovali jsme snad jenom o zhotovení rozcestníku s tabulkami směřujícími do míst, kde generál Šnejdárek žil, pobýval nebo bojoval.

Jednu vizi přesto máme. Až okolní porost znemožní výhledy z Polední, možná by nebylo marné usilovat o vybudování jednoduché dřevěné rozhledny, abychom viděli nejen do našeho kraje, ale i na horizont. Snad nejde o scifi. Zatím se chlácholíme, že naše mýtinka je chráněna před větry a že se sem můžeme vydat i v nehostinném počasí.

Kdo sem zavítá, ať už singl nebo se svými blízkými či celou rodinou, možná si uvědomí, že podobných míst s českým kouzlem mnoho není, a už vůbec ne na Těšínském Slezsku. Doufáme, že zde začíná působit genius loci, kouzlo místa.

Děkuji za pozornost!